

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
**«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»**

Факультет іноземних мов
Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Методичні матеріали до навчальної дисципліни
**«Проблеми автоматизованого перекладу»: практичні завдання,
завдання до самостійної роботи студентів, індивідуальні навчально-
дослідні завдання, контрольні завдання**

для здобувачів освіти за другим (магістерським) рівнем
Денне і заочне відділення
Перший рік навчання

Спеціальність 035 «Філологія»

Одеса – 2022 рік

Методичні матеріали до практичних занять з навчальної дисципліни «Проблеми автоматизованого перекладу» – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2022. – 22 с.

Розробники:

Корольова Тетяна Михайлівна, професор кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор філологічних наук;

Іліаді Олександр Іванович, завідувач кафедри методик дошкільної та початкової освіти ЦДПУ імені Володимира Винниченка, доктор філологічних наук.

Методичні матеріали до навчальної дисципліни ««Проблеми автоматизованого перекладу»: практичні завдання, завдання до самостійної роботи студентів, індивідуальні навчально-дослідні завдання, контрольні завдання (для здобувачів освіти за другим (магістерським) рівнем; денне і заочне відділення; перший рік навчання)» затверджені на засіданні кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол від «25» травня 2022 року №10.

Завідувачка кафедри перекладу
і теоретичної та прикладної
лінгвістики

Т. М. Корольова

ПОГОДЖЕНО

Методичною радою факультету іноземних мов

Протокол від «25» травня 2022 р. №3

Голова методичної ради факультету

Ю. Ю. Мартинова

ПОГОДЖЕНО

Ученою радою факультету іноземних мов

Протокол від «25» травня 2022 р. №10

Голова вченої ради факультету

О. В. Попова

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2022 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Опис структури навчальної дисципліни.....	6
Індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів.....	7
Контрольні завдання до практичних занять:	
поточний (модульний) контроль.....	10
Рубіжний контроль.....	14
Рекомендована література	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – формування системи знань та вмінь з проблем застосування сучасних комп'ютерних технологій в процесі професійної діяльності перекладача.

Навчальна дисципліна «Проблеми автоматизованого перекладу» розрахована для професійної підготовки перекладачів на базі факультету іноземних мов. Практика автоматизованого перекладу текстів різної жанрово-стильової спрямованості ґрунтується на теоретичних знаннях і практичних уміннях та навичках, що передбачені програмами курсів «Інформаційні технології у перекладі», «Основи дискурсології: перекладознавчий аспект», «Основи наукових досліджень» тощо.

Після закінчення курсу передбачається рубіжний контроль у вигляді екзамену.

Завдання вивчення курсу «Проблеми автоматизованого перекладу»:

- ознайомити з теоретичними проблемами автоматизованого перекладу;
- сформувати навички використання електронними ресурсами при розв'язанні лінгвістичних завдань;
- сформувати навички перемикання мовних кодів у межах англійської, китайської, української та російської мов під час реалізації професійно спрямованої діяльності.

Процес вивчення дисципліни «**Проблеми автоматизованого перекладу**» спрямовано на формування таких **компетентностей**:

Загальні: вміти знаходити та ефективно використовувати інформацію з різноманітних джерел, що є необхідною для вирішення завдань; бути у змозі засвоювати новий матеріал та зв'язувати його з відомою інформацією у галузі комп'ютерних технологій; володіти культурою мислення, здатністю до

аналізу, узагальненню інформації, встановленню мети та пошуку шляхів їх досягнення.

Професійні: володіти навичками роботи з комп'ютером як засобом отримання, обробки та управління інформацією; вміти працювати з традиційними носіями інформації, електронними базами даних; мати здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах; вміти користуватися електронними словниками та іншими електронними ресурсами для розв'язання лінгвістичних завдань.

- *Предметні:* внаслідок засвоєння дисципліни студент має :

знати основні принципи роботи систем машинного перекладу; основні принципи складання і використання спеціалізованих словників; основні принципи роботи програм пам'яті перекладу; методи оцінювання якості комп'ютерного перекладу; основи моделювання мовної комунікації (особливості семантики); особливості «вторинних текстів» і проблеми їхньої адекватності при РС-перекладі;

вміти працювати з комп'ютером як засобом отримання, обробки та управління інформацією; працювати з електронними словниками та іншими електронними носіями з метою розв'язання лінгвістичних завдань; працювати з головними інформаційно-пошуковими і експертними системами, а також із системами презентації знань, синтаксичного та морфологічного аналізу, автоматичного синтезу та розпізнання мовлення, обробки лексикографічної інформації та автоматизованого перекладу; ефективно використовувати сучасні технічні засоби для розв'язання професійних проблем; працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах; коректно оформляти результати роботи в електронні

ОПИС СТРУКТУРИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Проблеми автоматизованого перекладу» розрахована на вивчення студентами денної форми навчання протягом одного семестру, згідно 90 годин навчального плану в другому семестрі: 10 годин лекційних занять, 20 годин практичних занять, 60 годин самостійної роботи (20 годин з яких складають ІНДЗ) і заочної форми – 6 годин лекційних занять, 8 годин практичних занять, 76 годин самостійної роботи (20 години з яких складають ІНДЗ), відповідно.

По закінченню спецкурсу проведення підсумкового контролю (іспит) за рівнем практичної та теоретичної підготовки студентів.

Відповідно до робочої програми навчальної дисципліни (див. Робоча програма із курсу «Проблеми автоматизованого перекладу», п. 3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ» навчальний матеріал специфіковано у двох змістових модулях:

Після вивчення навчального матеріалу передбачено написання контрольних робіт (див. Контрольні завдання до практичних занять: поточний (модульний) контроль)

ІНДИВІДУАЛЬНІ СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Модуль 1.

<i>Змістовий модуль I. Автоматизований переклад як напрямок штучного інтелекту</i>	
<i>Тема 1. Види та стратегії автоматизованого машинного перекладу</i> 1. Робота над визначенням диференційних понять: «перекладацький еквівалент», «адекватний переклад», «алгоритм дешифровки сигналу», «локалізація», «стратегія автоматизованого перекладу».	
<i>Тема 2. Алгоритм машинного перекладу заснований на лінгвістичному аналізі</i> 1) Основні правила будови алгоритму. 2) Лінгвістичний аналіз текстів на вході системи у зіставленні з лінгвістикою текстів перекладу на виході системи. 3) Оцінка якості перекладу.	
<i>Тема 3. Структура систем автоматизованого машинного перекладу</i> 1) Практичне вдосконалення автоматичних перекладів: постредагування (англійська – китайська – українська мови). 2) З'ясування причин недоліків у машинному перекладі конкретних текстів. Пропозиції з покращення якості.	6

Змістовий модуль 1. Автоматизований переклад як напрямок штучного інтелекту

Тема 1. Види та стратегії автоматизованого машинного перекладу

Робота над визначенням диференційних понять «перекладацький еквівалент», «адекватний переклад», «алгоритм дешифровки сигналу», «локалізація», «стратегія автоматизованого перекладу».

Тема 2. Алгоритм машинного перекладу, заснованого на лінгвістичному аналізі

4) Основні правила будови алгоритму.

- 5) Лінгвістичний аналіз текстів на вході системи у зіставленні з лінгвістикою текстів перекладу на виході системи.
- 6) Оцінка якості перекладу.

Тема 3. Структура систем автоматизованого машинного перекладу

- 1) Практичне вдосконалення автоматичних перекладів: постредагування (англійська – китайська – українська мови).
- 2) З'ясування причин недоліків у машинному перекладі конкретних текстів. Пропозиції з покращення якості.

Модуль 2. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

МЕТА: *Індивідуальні завдання* мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань студентів, а також опанування способів реалізації набутого досвіду і навчально-творчого потенціалу у професійній діяльності.

ЗАВДАННЯ: Виступи із доповідями або презентація з використанням мультимедійних засобів за навчальною тематикою:

Виступи із доповідями або презентація з використанням мультимедійних засобів за навчальною тематикою:

1. Проблеми професійної діяльності перекладача з використанням систем автоматизованого перекладу
2. Лінгвістичні проблеми роботи з алгоритмами автоматичного перекладу
3. Критерії оцінки якості автоматичних перекладачів
4. Зіставлення систем автоматичного перекладу китайської, англійської, української мов
5. Перспективи розвитку машинного перекладу

Самостійна робота студентів оцінюється за такими критеріальними показниками:

- знання основних принципи роботи систем машинного перекладу;

- знання основних принципів складання і використання спеціалізованих словників;
- знання основних принципів роботи програм пам'яті перекладу;
- знання про методи оцінювання якості комп'ютерного перекладу;
- знання основи моделювання мовної комунікації (особливості семантики);
- знання особливостей «вторинних текстів» і проблеми їхньої адекватності при РС-перекладі;
- знання основних закономірностей текстової побудови, прийомів композиції;
- *навички* користування словниковими джерелами та іншою довідниковою літературою (друкованої та електронною);
- *уміння* працювати з комп'ютером як засобом отримання, обробки та управління інформацією;
- уміння працювати з головними інформаційно-пошуковими і експертними системами, а також із системами презентації знань, синтаксичного та морфологічного аналізу, автоматичного синтезу та розпізнання мовлення, обробки лексикографічної інформації та автоматизованого перекладу;
- уміння ефективно використовувати сучасні технічні засоби для розв'язання професійних проблем;
- уміння працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах;
- уміння коректно оформляти результати роботи в електронній формі, продукувати власні тексти за запропонованою тематикою (написання рефератів);
- уміння грамотно продукувати доповіді за досліджуваною тематикою;
- уміння готувати мультимедійну презентацію досліджуваного матеріалу.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ: ПОТОЧНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ

Модуль I

1. Історія розвитку систем автоматизованого перекладу.
2. Принципи класифікації МП.
3. Типи систем машинного перекладу.
4. Типологія систем МП.
5. Лінгвістичні теорії в системах МП.
6. Головні лінгвістичні проблеми, що ускладнюють МП.
7. Сучасний стан МП. Можливості систем МП.
8. Перспективи розвитку систем МП. Роль квантових технологій.
9. Системи, що ґрунтуються на граматичних правилах (прямій та непрямій переклад).
10. Системи непрямого перекладу (трансфер, мова – посередник).
11. Системи засновані на корпусній лінгвістиці.
12. Гібридні системи МП.
13. Інтерактивні системи МП.
14. Системи МП та семантичні компоненти.
15. Відношення між параметрами та типами перекладу.
16. Основні засоби локалізації.
17. Загальна інфраструктура оцінювання перекладацького інструментарію.
18. Особливості перекладу web-сторінок.
19. Комерційні перекладацькі інструменти на базі комп'ютера.
20. Інструменти та ресурси, що супроводжують комп'ютер.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ»

з урахуванням національної шкали та шкали ЄКТС

Кожна вірна відповідь оцінюється в 5 балів (вірна відповідь – 5 балів, невірна відповідь – 0 балів) кожна, дев'ятнадцята відповідь оцінюється в 10 балів. Сумарна кількість балів складає ваш рейтинг. Найвищий рейтинг – 100 балів. Бали, які ви отримаєте, визначаються за таблицею:

Завдання з 1 по 15

<i>Кількість правильних відповідей</i>	<i>Кількість отриманих балів</i>
1	5
2	10
3	15
4	20
5	25
6	30
7	35
8	40
9	45
10	50
11	55
12	60
14	65
15	70
16	75
17	80
18	85
19	90
20	100

Комплексні показники:

Кількість правильних відповідей	Відповідність балів	Індекс балів	Кількість балів
0 - 6	Незадовільно («1»)	F 1 – 34%	0 - 30
7 - 11	Незадовільно («2»)	FX 35 – 59%	35 – 55
12 - 14	Задовільно («3»)	DE 60 – 73%	60 – 70
15 - 18	Добре («4»)	BC 74 – 89%	75 - 85
19	Відмінно («5»)	A 90 – 100%	90
20			100

РУБІЖНИЙ КОНТРОЛЬ

Рубіжний контроль охоплює наступні аспекти: теоретичні питання та практичне завдання:

II семестр

Теоретичні питання:

1. Автоматизоване робоче місце.
2. Он-лайнні системи машинного перекладу.
3. МП з участю людини.
4. Робота перекладача при використанні комп'ютера.
5. Стандарти обміну даними.
6. Методи оцінювання якості перекладу зі застосуванням комп'ютеру.
7. Принципи класифікації МП та типи систем машинного перекладу.
8. Основні лінгвістичні теорії в системах МП. Головні лінгвістичні проблеми, що ускладнюють МП.
9. Сучасний стан МП. Перспективи розвитку систем МП. Роль квантових технологій.
10. Системи, що ґрунтуються на граматичних правилах (прямій та непрямій переклад).
11. Системи непрямого перекладу (трансфер, мова – посередник).
12. Системи засновані на корпусній лінгвістиці.
13. Гібридні системи МП, інтерактивні системи МП.
14. Відношення між параметрами та типами перекладу.
15. Загальна інфраструктура оцінювання перекладацького інструментарію.
16. Інструменти та ресурси, що супроводжують комп'ютер.

Теоретичні питання оцінюються від 0 до 50 балів за такими критеріальними показниками:

№	Критерії оцінювання	Оцінка/рівень			
		Відмінно А	Добре В/С	Задовільно D/E	Незадовільн о FХ/F
1.	Логічність	Логічний	Здебільшого	Часткова	Відсутність

	викладу матеріалу	виклад матеріалу та власних суджень	логічний виклад матеріалу	логіка викладу матеріалу	логіки у викладі матеріалу
2.	Використання термінологічного апарату	Наявність та правильне, доречне використання термінологічного апарату	Широке і доречне використання термінології	Фрагментарне використання термінологічного апарату	Відсутність термінологічного апарату у відповіді
3.	Використання фахової літератури	Залучення широкого кола фахової літератури з питання	Залучення достатнього обсягу джерел з фахової літератури	Фрагментарність використання фахової літератури	Недостатність фахової літератури для відповіді
5.	Використання закордонного досвіду	Залучення кола закордонних досліджень з даної тематики	Залучення декількох закордонних досліджень	Фрагментарне залучення закордонних досліджень	Відсутність закордонних досліджень
6.	Обґрунтованість висновків	Висновки логічні, аргументовані, повністю відображають здобутки з теоретичного питання	Висновки логічні, аргументовані, здебільшого відображають сутність теоретичного питання	Висновки лише частково витікають зі змісту теоретичного питання і майже не відображають його сутність	Висновки не відображають сутність теоретичного питання
7.	Загальна репрезентація теоретичних питань	Відповідь логічна, повна, аргументована, відображає сутність теоретичного питання, відповіді на додаткові запитання повні й аргументовані	Відповідь доказова, аргументована, правильні відповіді на більшість запитань викладача	Відповідь недостатньо логічна, відображає сутність теоретичного питання фрагментарно, подано правильні відповіді лише на окремі запитання викладача	Відповідь не логічна, не аргументована, не відображає основний зміст теоретичного питання

Практичне завдання оцінюється від 0 до 50 балів за такими критеріальними показниками:

- *інтегративні знання* про системи автоматизованого перекладу;
- *навички* пошуку та актуалізації ефективних варіантів втілення програмного забезпечення при роботі з електронними носіями;
навички виявлення перекладацьких помилок та їх редагування;
- *уміння* визначати оптимальну стратегію і тактики перекладу автентичного тексту з максимальним відтворенням денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу в межах англійської, української мов.

Загальний рівень сформованості знань, умінь і навичок студентів із наприкінці навчання визначається за Європейським стандартом (див. таблиця 1 «Шкала оцінювання: національна та ECTS»).

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Рівні навчальних досягнень	бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		2...5	1...100	F...A	Студент
				вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки,	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити

Високий	5	90 ... 100	A	рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	4	74 ... 89	BC	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
				володіє навчальним матеріалом	має елементарні,

Задовільний	3	60 ... 73	DE	поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу	нестійкі навички виконання завдання
Низький	2	35 ... 59	FX	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані вміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Незадовільний	2	1 ... 34	F	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. 1. Архитектура, конфигурація, платформа звм [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.gpntb.ru/win/book/3/Doc3.HTML>
2. Бюро перекладів «АПРЕЛЬ» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.april.com.ua/ua/main.html>
3. Васильев Алексей. Компьютер на месте переводчика [Електронний ресурс] : «Подводная лодка». 98. No 6. Режим доступу: <http://www.ets.ru/arc07-r.htm>
4. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». 2004. 382 с.
5. Друзенко Світлана. Режим багатомовності в інституціях ЄС як виклик для України [Електронний ресурс]: Юридичний журнал. 2009. No7. Видавнича організація «Юстиніан». Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3253>
6. Макоєд Н. О. Формування у майбутніх інженерів умінь перекладу фахових текстів із застосуванням комп'ютерних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Макоєд. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2002. 21 с.
7. Марчук Ю. Н. Компьютерная лингвистика: учебное пособие. М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. 317 с.
8. Огляд ринку перекладацьких послуг України [Електронний ресурс]: 2010. Режим доступу: <http://ukrarticles.pp.ua/nauka/12199-obzor-rynka-perevodcheskix-uslug-v-ukraine.html>
9. Орел М. В. Перспективи машинного перекладу [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Philologia/6_80093.doc.htm
10. Пістунов І. М., Амеліна С. М. Технології комп'ютерного перекладу: навч. посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний аграрний університет, 2008. 107 с.
11. Програми для перекладача [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://>

www.englishhelp.ru/soft/soft-for-translator.html

12. Рыбкин Сергей. Доступная память: Почему translation memory для народа? [Электронный ресурс]: Журнал «Компьютерра». – 2006. – Режим доступа:

<http://offline.computerra.ru/2006/662/294984/>

13. Соловьева А. В. Профессиональный перевод с помощью компьютера. СПб.: Питер, 2008. 160 с.

14. Юрова І. Ю. Українська мова Посібник для самостійного вивчення дисципліни. Донецьк: ДонУЕП, 2010. 178 с.

15. Чому перекладачі блокують роботу судів в Англії. [Електронний ресурс]: 2012. Режим

доступу:

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2012/03/120315_interpreters_courts_it.shtml)

16. Шалова Н. С. Формування професійної компетенції майбутніх перекладачів шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій [Електронний ресурс]. Режим

доступу:

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/ped/2011_85/Shalova.pdf

17. Detsch, Roland. Im Dienste der Verständigung – Dolmetsch- und Übersetzungsdienste der EU [Електронний ресурс]: 2009. Режим

доступу:

<http://www.goethe.de/ges/spa/pan/spg/de5450154.htm>

18. Fischer Michael. Übersetzungsarbeit in der Europäischen Union // Sprache und Politik: Europas Babylon [Електронний ресурс]: Zeitschrift «Deutschland».

2001. No 3. Frankfurter Societäts-Druckerei GmbH. Режим

доступу:

<http://www.sochorek.cz/archiv/artikel/uebersetzung/eu.htm>

19. PROMT Language Service Provider (LSP) 9.0 [Електронний ресурс]. Режим

доступу:

<http://www.balukh.com/news/a-175.html>

20. PROMT представляет гибридную технологию перевода [Електронний

ресурс], 2010. Режим доступа: [http://www.promt.ru/press/news/33362/Стаття](http://www.promt.ru/press/news/33362/Стаття_надійшла_до_редакції_30.10.13)

[надійшла до редакції 30.10.13](http://www.promt.ru/press/news/33362/Стаття_надійшла_до_редакції_30.10.13)

Допоміжна:

1. Бурячок А., Демський М., Якимович В. Російсько-український словник військовиків. Київ-Львів: Варта, 1995. 382 с.
2. Вирган І.О., Пилинська М.М. Російсько-український словник сталих виразів. Харків: Прапор, 2002. 864 с.
3. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Просвіта, 2003. 158 с.
4. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Рідна мова, 2000. 351 с.
5. Головащук С.І. Російсько-український словник сталих словосполучень. К.: Наукова думка, 2001. 640 с.
6. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова Книга, 2001. 271 с.
7. Караванський С. Пошук українського слова або боротьба за національне „я”. К.: Академія, 2001. 240 с.
8. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. К.: Академія, 1998. 712 с.
9. Кочерган М.П. Словник російсько-українських міжмовних омонімів („фальшиві друзі перекладача”). К.: Академія, 1997. 400 с.
10. Культура мови на щодень. – К.: Довіра, 2000. 169 с.
11. Культура української мови: Довідник (С. Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець та ін.; За ред. В. М. Русанівського). К.: Либідь, 1990. 304 с.
12. Латышев Л. К. Технология перевода. М.: НВИ-Тезаурус, 2001. 280 с.
13. Лингвистический энциклопедический словарь. /Под ред. Ярцевой В. Н. М.: Большая российская энциклопедия, 2002. 709 с.
14. Новий російсько-український словник-довідник. К.: Довіра, 1996. 797 с.

15. Пономарів. О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навчальний. Посібник. К.: Либідь, 2001. 240 с.
16. Погрібний А. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба... К.: Просвіта, 1999. 336 с.
17. Російсько-український і українсько-російський словник: Відмінна лексика (Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, С. В. Шевчук). К.: Вища школа, 1994. 173 с.
18. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2006. 716 с.
19. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень /За ред. М. Д. Гінзбурга. Харків: Торсінг, 2003. 587 с.
20. В. Широков, І Шевченко, О. Рабулець, О. Костишин, М. Пещак. Лазерний диск (Перший повномасштабний вітчизняний електронний довідник з мови /152 тис. слів української літературної мови. К.: 2003.
21. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. К.: Артєк, 1998. 336 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний сайт URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: доступ до зарубіжних баз наукової інформації Scopus та Web of Science. URL: www.nbuv.gov.ua/node/4724
4. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>.
5. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua/>
6. ABBY Lingvo Alive. URL: www.lingvo.ua
7. BBC news. URL: www.bbc.com/news
8. British library. URL : www.bl.uk/
9. Electronic Ushynsky University Institutional Repository. URL: www.dspace.pdpu.edu.ua/